

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL DIECEZEI DE GHERLA.

CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

Partea oficială.

PASTORALĂ DE INVIEREA DOMNULUI 1929.

Venerați Frați și Prea Iubiți Fii!

Biserica lui Hristos, fericită, îmbracă haina bucuriei cerești și cântă cântarea de biruință a vieții: „*Hristos a înviat!*” Acest fior de biruință, a vieții asupra morții, străbate, dela un capăt la altul, întreg rotogolul pământului și credinciosul vede, cu ochii sufletului în lumina credinței, fericitoarea arătare a Domnului înviat din morți întru mărire. Fericiți cei ce cred. Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

Credința și curățenia sufletului se cere, pentruca praznicul Invierii Domnului să fie cu adevărat luminat. Pentruca lumina arătării Domnului să ferească sufletul, izbîi de valurile acestui veac rău și păcătos. Credința și dragoste sfântă, creștinească, se cere pentru a putea primi cuvântul ceresc a Domnului Înviat din morți, rostit cel dintâiu în ziua Invierii Sale Apostolilor săi: *Pace vouă*, arătându-le lor mâinile și coasta Sa.

Credința și dragoste pentru a ne putea bucura azi, cași Apostolii, văzând pe Domnul. „Și s'au bucurat ucenicii văzând pe Domnul”. (Io. XX. 20). „Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”. Pacea acestor suflete este mare: fericirea deplină. Fericiți cei ce au intrat în acest luminat praznic al vieții, cu sufletul curat, îmbrăcat în haina darului Dumnezeesc, plină de viață.

Pentru ca bucuria tuturor să fie deplină, sfânta Maica Biserică a rânduit marele post, vreme de pregătire sufletească, de împăcare cu Dumnezeu. Glasul ei de chemare n'a conținut: „Iată acum timpul bine primit, iată ziua mântuirii” (II. Cor. VI. 2).

Cei ce au ascultat, cântă azi fericiți: „*Aceasta este ziua, care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa*”. Toți aceștia văd pe Domnul și se bucură și se veselesc văzând pe Domnul. Toți aceștia

primesc pacea Domnului. Dacă avem pacea Domnului, ce ne mai lipsește nouă? „Pacea Ta dăni-o Doamne și toate ni le-ai dat nouă“.

Dară nu toți se supun Evangheliei, zice sfântul Apostol Pavel. Voi știți și noi știm cu toții, că mulți, foarte mulți sunt neascultători ai Evangheliei, răsvrățiți chiar împotriva Evangheliei, și așa mulți sunt lipsiți de pace, lipsiți de bucurie, în aceasta mare zi a păcii, care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa.

Câți sunt azi în acest veac rău și păcătos, cari, în ascuns sau fațăș, sunt vrășmașii Crucii lui Hristos, acărui sfârșit este peirea. Cari, cum spune marele Apostol al neamurilor, iarăși restignesc loru-și pe Hristos, cu fără-delegi, fără pocăință și încearcă neputincioși să întărească mormântul pecetluind piatra, pentru a întuneca cu nebunje neputincioasă, Învierea Domnului, întru străfulgerarea mării Sale dumnezești.

Câți sunt, cari azi se întristează de bucuria fiilor lui Dumnezeu.

Toți aceștia n'au pacea lui Dumnezeu și n'au viața întru ei. Par a fi vii, dar sunt morți. Moartea întunecată a sufletului îi stăpânește. Acestora le spune Domnul: „Nu vreți să veniți la mine, pentruca să aveți viață“.

Dar Domnul a venit să aducă viață tuturor. N'a venit să judece lumea, ci să o mântuiască. A venit să dea viața din prisosință tuturor; să ducă prin moartea sa pe Cruce, la viață întreg neamul omenesc. Ne-a adus pace tuturor și celor de departe și celor de aproape. Revărsarea păcii Sale asupra Apostolilor săi, din ziua Învierii Sale, este pentru toți. „Deci iarăși au zis lor Isus: Pace vouă: precum m'a trimis pe mine Tatăl și eu vă trimit pe voi. Și acestea zicând, au suflat și au zis lor: luați Spirit Sfânt, cărora veți ierta păcatele se vor ierta lor și cărora le veți ținea vor fi ținute“. (Io. XX. 21-23).

Acesta este cuvântul împăcării, evangelia iertării Fiului lui Dumnezeu, răstignit și mort pe Cruce pentru mântuirea neamului omenesc și înviat, cu mărire, a treia zi din morți, cu moartea Sa moartea călcând, puterea morții zdrobind, pentru a ne ridica din moarte la viață.

Cu mare preț suntem răscumpărați din sclăvia morții: moartea pe Cruce a Fiului lui Dumnezeu. Să prețuim libertatea vieții, întru Hristos Isus Domnul nostru, binecunoscând cuvântul Domnului „dacă vă va slobozi pe voi Fiul, cu adevărat slobozi veți fi“, (Io. VIII).

Această libertate s'o punem mai pre sus de toate. Libertatea sufletului întru Domnul. Tot cel ce face păcatul, rob este păcatului. Și atunci ce va folosi omului, dacă ar câștiga lumea întreagă, dar sufletul și l-ar pierde? Ori ce ar da omul în schimb pentru sufletul său? Ce folos de toate libertățile, cari rămân cuvinte deșerte, dacă omul rămâne rob păcatului? Ce ar da omul în schimb pentru libertatea sufletului său? Dacă vă va libera fiul, atunci veți fi cu adevărat liberi. Atunci drepturile voastre vor fi bineroditoare pentru viața obștească.

Pacea sufletului vostru va fi pacea de-apropelului vostru. Bucuria voastră, bucuria tuturor. „Tot zic pace, pace spune Scriptura, și nu este pace celor fărădelege“. Acesta este adevărul, că nu este binecuvântare, nici pace în viața noastră de toate zilele, dacă nu domnește pacea creștinească, pacea lui Hristos în suflete. Nu este pace celor fărădelege, iară „pace multă, celor ce iubesc legea Ta și nu este lor sminteală“. (Ps. 118).

Cât de frumos spunem noi: „pace bună“. Pacea bună, este pacea Domnului. Pacea sufletului, care se odihnește întru împlinirea legii, a poruncii Domnului.

Domnul înviat din morți dă binecuvântarea cerească tuturor: „*Pace vouă*“. Să primim acest cuvânt de pace cerească și să lucrăm în sufletele noastre totdeauna această pace. Să ne reamintim azi cuvintele Domnului rostite Apostolilor Săi în ziua Invierii Sale, investindu-i cu putere de sus: „*Căroră veți ierta păcatele, se vor ierta lor*“, și să ne împăcăm cu Dumnezeu. Aceasta împăcare este învierea noastră întru Hristos Isus Domnul nostru. Să căutăm întru Domnul odihna sufletului nostru, și întru El vom afla-o. Să desbrăcăm trufia sufletului și să ne îmbrăcăm întru blândeță și smerenie creștinească și vom afla-o. Să urmăm cu toții dumnezeescul glas de chemare al Mântuitorului: „*Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați și eu vă voi odihni pe voi. Luați jugul meu peste voi și vă învățați dela mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihna sufletelor voastre*“. (Io. XXI. 28—29).

Pe această cale veți afla odihna însetată. Veți afla pacea. Pe această cale valurile tulburi ale patimilor, cari frământă familii și neamuri, se vor liniști. Numai pe această cale va veni adevărata libertate, libertatea sufletului creștinesc și pacea lui binecuvântată. Luați jugul lui Hristos și veți afla odihna sufletelor voastre. „*Pentru că jugul meu este bun și sarcina mea ușoară*“, zice Domnul. (Io. XI. 30). Jug scump și sarcină binecuvântată, purtate cu ajutorul darului Mântuitorului, care le așează asupra noastră, pentru că așa avem pacea și odihna sufletului nostru și prin aceasta toate le avem. „*Pacea ta dăni-o Doamne și toate ni le-ai dat nouă*“.

Apropiati-vă cu iubire de Domnul, deschideți ochii sufletului Vostru întru lumina credinții și căutați la stânta arătare a Domnului înviat din morți, pentru că se arată tuturor, celor ce cu iubire se apropie de dânsul. „*Cel ce mă iubește pe mine, iubi-se-va de Tatăl meu și eu îl voi iubi pe el și mă voi arăta lui*“. (Io. XIV. 21).

Domnul se arată celor ce-l iubesc pe El. Domnul cheamă la împăcare pe cei ce nu-l iubesc, pentru a le da viața darului său, pentru că să-i învrednicească de arătarea Sa dumnezească.

Încă „*puțin și lumea pe mine nu mă va vedea zice Domnul; iară voi mă veți vedea, că eu sunt viu și voi veți fi vii*“. (Io. XIV. 19). Să alergăm la izvorul vieții și să bem beutura nouă, făcătoare de minuni, nu din piatră stearpă, ci din izvorul nestrucăciunii, din Hristos, cel ce a rourat din mormânt, întru carele ne întărim“. (Cânt. III. Catav.). Domnul este viu în veci. Cei vii văd pe Domnul.

Treziți la nouă viață creștinească să cântăm din adâncul sufletului cântarea de biruință: „*Hristos a înviat*“. Primind binecuvântarea păcii Sale, pe care lumea nu o poate da, fericiți, să ne închinăm sfintei Invierii Lui celei de a treia zi.

„*Darul Domnului nostru Isus cu voi.
Dragostea mea cu voi cu toți întru Hristos Isus, Amin*“.

Gherla, Praznicul Invierii Domnului 1929.

Episcop Iuliu

Nr. 1858—1929.

Onorat Frațiiile Voastre veți publica acest cuvânt al nostru poporului dreptcredincios, de pe amvon, în ziua primă a Invierii Domnului în bisericile parohiale, iar a două, și la trebuință și în a treia zi de Paști, în bisericile filiale.

Gherla, la 21 Martie 1929.

Episcop Dr. Iuliu Hossu

Numiri.

Onoratul *Iuliu Lobonțiu*, paroh în Someșodorhei (D. Noțigului) este numit *protopop onorar*, cu facultatea de a purta brâu roșu.

Din șed. conz. 26 Febr. 1929.

Nr. 1010.

Onoratul *Dr. Augustin Talos*, preot în Banișor este numit preot-spiritual la Institutul Corector al minorilor, din Gherla.

Din șed. conz. 19 Febr. 1929.

Nr. 1129.

Mult Onoratul *Alexandru Pop*, protopop onorar, fost preot misionar în America, este numit paroh la parohia *Benesat* (D. Noțigului).

Din șed. conz. 16 Martie 1929.

Nr. 1776.

Onoratul *Atanasiu Georgiu*, capelan în Sâmbioieni, este numit la *Chiușești* (D. Reteagului).

Din șed. conz. 16 Martie 1929.

Nr. 1777.

Onoratul *Gregoriu Moys*, preot II., în Medieșul aurit, este numit *administrator local*, la parohia *Apșa de mijloc beneficiul superior* (D. Apșa).

Din șed. conz. 16 Martie 1929.

Nr. 1773.

Onoratul *Victor Pașca*, preot în disponibilitate, este numit paroh la parohia *Badoc* (D. Giula).

Din șed. conz. 19 Martie 1929.

Nr. 1796.

Pentru orfanii de războiu.

Societatea „Ocrotirea Orfanilor din războiu“, Regionala IX-a Cluj cu adresa sa Nr. 229—1929 arătând starea deplorabilă a orfanilor de războiu și arătând, ca creșterea celor 1000 orfani întreținuți în orfelinatele Societății, și a celor circa 30,000 orfani ajutați la domiciliu, în afară de orfelinate, în lipsă de fonduri și ajutoare suficiente lasă mult de dorit, apelează la sprijinul extern și la jertfa oamenilor de bine;

precum și la Frații preoți, cari în acord cu notarii sau primarii comunali să organizeze serbări cu scopul de a se realiza fonduri de ajutoare pentru aceasta Societate.

Invităm, deci, pe Onorații Frații preoți, ca îndemnând pe credincioșii noștri la jertfe cât mai mari, pentru ajutorarea orfanilor acelora, cari și-au jertfit viața pentru patria și bunul nostru, să deschidă colecte, să aranjeze serbări, conferințe etc. venitul cărora să se înainteze Veneratei Administrații Capitulare din Gherla cu indicația „pentru Societatea Ocrotirea orfanilor de războiu“, iar nouă ni-se va raporta despre suma colectată.

Gherla, la 6 Martie 1929.

Nr. 457.

Concurs la parohii.

Postul de preot al III-lea din parohia *Baia mare* se curentează pe termenul de *15 Aprilie a. c.*

Afară de salariul fix primit dela Stat, preotul III va primi $\frac{1}{3}$ parte din totalitatea stolelor.

Din șed. conz. 16 Martie 1929.

Nr. 1509.

Postul de capelan cu drept de succesiune dela parohia *Noțig* (D. Noțigului), se curentează cu termenul de *15 Aprilie 1920.*

Gherla, la 23 Martie 1929.

Doritorii de a dobândi acest benefic eparhial, să-și înainteze rugărilor la Ordinariatul episcopal în termenul concursual — pe calea *oficiului protopopesesc competent*, — provăzute cu următoarele documente :

1. Absolutorul teologic.
2. Atestat de serviciu dela oficiul protopopesesc
3. Extras autentic din protocolul școlar despre catehizarea elevilor școlari, în anul școlastic 1927/28 la caz, că școala în anul școlastic trecut n'a funcționat atestat oficios că pruncii totuși au fost catehezații
4. Extras autentic din protocolul predicilor de pe un an, care se termină la data când se înaintează rugarea.

La rugările înaintate fără aceste documente, — dintre cari cele de sub 3 și 4 trebuie să fie vizate și autentificate de către oficiul protopopesesc, — nu se va reflecta.

Eiscop Dr. Iuliu Hossu.

Partea neoficiala.**Hristos a înviat!**

Sărbătoarea Invierii, praznicul dumnezeieștei Invieri, se poate asemăna cu cel mai mareț lucru pe care-l poate zugrăvi imaginația neobosită a Omului.

Înălțimea-i fără seamăn, oferă orizonturi largi, nebănuite de largi, orizonturi într'aurite de lumina nestăvilită a candidelor Aurore: Adevărul.

Noi creștinii, ridicați fără vrednicia noastră, prin nemărginita bunătate a blagului Răscumpărător, pe piscul scaldat de lumina Adevărului veșnic, cade-se să sfășiem cu barbătească și voioasă fermitate vâlul întunecului, care ne acopere ochii sufletului, vâlul mohorât, pe care l-am ridicat împreună cu noi din adâncimile obscure ale fărădelegilor. Să ne îmbăiem fără ezitare inima, în razele luminii purificatoare.

Să îngăduim Smereniei, pe care am pitulat-o și Renunțării, pe care am renegat-o, să ne deschidă larg ferestrele încăperilor inimii și să ne alunge cu aerul proaspăt al înălțimilor, duhoara miasmatică exalată de mocirna abjectă a păcătoșeniei.

Suntem truțași, ca-și Cărturarii, fățarnici ca Fariseii, neîncrezători și îndoielnici asemeni Saducheilor; dar mai presus de toate suntem lipsiți de puterea perseveranței în bine, cum a fost și plebea care a aclamat și răstignit pe Cel, ce nu era chemat să între în strâmtul și poleitul tipar al pământescului Messia al ei.

Ceeace s'a petrecut acum două mii de ani în Ierusalim, aduce mult cu icoana vieții noastre lipsite de statornicie și înclinată spre varii și inegale meschinării.

Iată cele două priveliști ce se desvăluie privirii, din înălțimea mării sărbători a învierii Mântuitorului: în zare — Adevărul statornic și etern, lângă noi — prăpastia unei vieți mângite de noroiul, prin care, cu consimțământul

nostru netrebnic, ne târește urgisitul. Creștine, ia aminte! Patima dumnezeiescului Fiu muștră fără enfemisme viața noastră ticsită de abateri plină de greșeli de tot soiul dar învierea Lui ne dăruiește nădejdi înviorătoare, speranțe trandafirii.

Reîmprospătându-i amintirea în fiecare an, avem neprețuitul și îndoitul prilej de a privi cu extatică înduioșare seninul amplelor orizonturi unde stăruie Adevărul veșnic biruitor și mai vârtos să încredințăm în mâinile iluminatei Rațiuni, frânele teluricelor pohniri cari lăsate în voie, nestăpânite, se îndreaptă în spre prăpastia căscată în pieajma-ne

Divinul Răstignit rupând cătușele firii și sfruntând stăpânirea morții asupra țărânei, a voit, pentru mântuirea noastră a tuturor, să ne dovedească nemurirea Adevărului pe temeiul căruia viează Lumea și să-i arate făpturii rege, că eclipsarea lui, când se întâmplă, nu poate fi decât vremelnică, că peste frământarea vieții noastre cotidiene, peste tot ceeace suntem și însemnăm, tronează olimpic, Adevărul.

Rostind îndătinatul „Hristos a înviat“ recunoaștem Adevărul, ca temelie a vieții noastre, iar răspunsul „Adevărat a înviat“ implică în sine obligația, pe care ne-o luăm asupra-ne de al respecta neprecupețit, ca și criteriu al conduitei noastre întregi.

Aceste lucruri trebuie, să fie vii în mintea creștinului, când serbează Învierea Domnului.

Din înălțimea, unde ne-a ridicat măreția Praznicului să admirăm sublimul zărilor îndepărtate, unde sălășluște Adevărul veșnic, dar să nu uităm a primeni și a ne înzdrăveni propriul nostru suflet, căruia neostenit, cel necurat, îi dă târcoale.

„Ziua Invierii“ — cuvine-se să fie prilej de obștească luminare și îndreptare.

T. H.

Instalarea Părintelui canonic Dr. Victor Bojor întru prodirector al Academiei de Teologie.

În 28 Ianuarie a. c. a avut loc introducerea Reverendisimului Domn canonic *Dr. Victor Bojor*, la noul său oficiu: la slujba de Prodirector al Academiei de Teologie din Gherla. Cu această ocaziune noul prodirector a adresat corpului profesoral întrunit următoarea prea frumoasă cuvântare, pe care o publicăm în întregime:

Iubiți Frați.

În ședința consistorială din 3 Noemvrie 1928, Preasfinția Sa Dl. Episcop a binevoit a mă numi Prodirector al acestei Academii de Teologie, precum ați auzit din decretul ce s'a citit. S'a pus pe umerii mei o slujbă importantă, grea și cu mare responsabilitate, căci e lucru bine cunoscut că nu e ușor a conduce un institut, în care se formează aceia cari au să fie lumina lumii, sarea pământului și povățuitorii sau păstorii popoarelor. Clericii acestui institut, precum în general ori care cleric din adevărata biserică a Mântuitorului, trebuie să fie înzestrați așa zicând cu două sâbii: cu sabia pietății și cu sabia doctrinei, ca să poată propovădui și apăra cu tărie adevărul, să răstoarne și să biruiască greșelile și rătăcirile, și cu fapta și cu cuvântul să cultiveze și să păzească via Domnului. Pentru atingerea acestui scop, Cl. Frațiile Voastre sunteți aleși Marelui Dumnezeu la catedrele profesoriale ale acestui institut, sunteți cum se exprimă Conc. nostru Provincial I., Titl. 9 cap. 1: acei bărbați de erudițiune și pietate comprobată, cari fiind dotați după cuviință, îndecursul mai îndelungat de serviciu, aveți ocaziune a vă perfecționa în studiile speciale ale Cl. Frațiilor Voastre. Ori, dupăcum avem în Conc. Prov. al Rutenilor din Galiția, ținut în Lemberg la anul 1891: Profesorii de Teologie sunt bărbații cei mai distinși prin ingeniu, doctrină, pietate și gravitatea moravurilor, cari dedicați statornicește studiilor, poartă cu inimă veselă jugul regulei, și sarcina vieții active și păzind ordinea merg în fruntea elevilor; sunteți aceia cari, învățați pe tinerii Clerici umilința, disprețuirea lumii, iubirea muncii și a singurătății, practica neîntreruptă, neîncetată a rugăciunii — prin exemplu, — ca-și prin cuvântul viu; sunteți cei mai-

aleși și destoinici nu numai pentru propunerea științelor sâcre, ci și pentru a aprinde sufletele elevilor de râvnă pentru mărirea lui Dumnezeu și mântuirea sufletelor (Tit. VIII. cap. II).

Cu un cuvânt Frațiile Voastre sunteți incredințați marelui și dzeescului Păstor al sufletelor — de-a educa și instrua pe tinerii clerici, decât sare nu este uici un alt lucru mai important pentru mărirea lui Dumnezeu, pentru binele Bisericii și pentru mântuirea vecinilor a sufletelor.

Aceasta ușor se pricepe, dacă vom considera că Domnul Nostru precum în Cer cârmuește Ingerii prin mijlocirea altor Ingeri, și pe pământ pe oameni prin alți oameni, așa în biserică sa cea luptătoare pe acest pământ cârmuește și chivernisește sufletele credincioșilor săi prin sacrii Păstori și prin preoții hirotoniți de aceștia, pe cari îi trimite și îi incredințează cu grijea și cârmuirea lor. Ei bine, din înălțimea și importanța vredniciei și slujbei, la care sunt destinați tinerii clerici, se măsură și se deduce gravitatea și importanța educării acestora. Înaltă e vrednicia lor, iar slujba de a guvernă sufletele este arta artelor cum ne învață Sf. Grigore Marele *Ars artium regimen animarum*. (Lib. Regulae Past. p. I c. 1), iar Sf. Dioniziu Areopagitul ne învață că între toate lucrurile eele dumnezeesti, cel mai dzeesc lucru este a lucra împreună cu Dumnezeu pentru mântuirea sufletelor: *Divinorum omnium divinissimum est cooperari Deo în salutem animarum (De cael. Hier)*.

De aceea nu trebuie să trecem cu vederea nici o grijă, pentru a' pregăti la o astfel de dzească Misiune, pe acea cari, de însuși Dumnezeu sunt chemați, ca să o îpoată împlini cu vrednicie și cu roadă — cum înțelepteste scria marele Papă Leo XIII în epistola sa enciclică către Episcopii și clerul din Franța în 8 Septemvrie 1899.

De fapt clericii, de comun vorbind, sunt așa cum se formează, cum se plămădesc în anii lor de petrecere în seminar. Așa de mare e puterea primei educații, care le dă directivă și normă pentru întreaga lor viață, precum ne învață mintea și experiența.

Căci deși Dumnezeu varsă sămânța și darul chemării la Preotie, cum învață Sf. Pavel către Evrei: „*Nimeni nu-și ia lui-și cinstea, ci cel ce este chemat de Dumnezeu*

ca și Aron" 5, 4. cu toate acestea a aduna păzi și incolți, și a face să crească și să se coacă aceea sămânță, este lucrul nu numai a tinărului acelaia, care a primit-o, ci și a acelora pe cari Episcopul îi rânduește întru grija și cârmuirea Seminarilor de Teologie. Aceea sămânță bine cultivată se poate face grăunțul de muștar din pilda evanghelică, *ce a crescut și s'a făcut copaciu mare, și paserile cerului s'au sălășluit în ramurile lui*" Luca 13, 19. Pentru aceea Sf. Alonzo de Liquori scrie: „Nu suferă indoeală, că Seminarile sunt prea folositoare pentru binele diecezei, fiindcă din seminarii se formează clerul cel bun, iar apoi dela cler atârnă folosul comun al poporului. Dar în aceeași vreme trebuie să luăm aminte, continuă Sfântul, că dacă Seminarul va fi bine regulat, va fi sfințirea Diecezei, la din contră va fi ruinarea ei" (Selva di mat. pred. p. II. c. 1, §. 1).

Aceste cuvinte ale unui Episcop atât de Sfânt, atât de erudit și cu atâta experiență, sunt foarte grave, și ne arată din de ajuns cât de mare grijă trebuie să se pună întru educarea eclesiastică a tinerilor clerici.

După învățătura Conciliului din Trident scopul înființării seminariilor de clerici este primirea și îngrijirea tinerilor de cea mai bună nădejde pentru biserică, cari să fie educați în mod religios, propunându-li-se disciplinile bisericesti: *Alere ac religiose educare et ecclesiasticis disciplinis instituerē* (ses. 23 De Ref. c. 18.).

Clar. Frațiiile Voastre alături de superiorii seminariali, aveți marea și sfânta misiune de a forma sufletul clericilor, turnând așa zicând întru dânsii spirit eclesiastic, și acele mari virtuți cari sunt indispensabile spre scopul chiamării lor, și care trebuie să fie sufletul și viața intimă a activității lor preoțești.

În aceeași vreme veți vărsa în mintea lor știința necesară viitorilor preoți, mai ales în zilele noastre când se lăcesc atâtea greșeli și rătăcirii, cari sapă la temeliiile sfintei noastre credințe. Astăzi mai mult ca și ori când, preoții trebuie să fie înarmați cu adevărata știință, cu știință vastă, adâncă, despre lucrurile sacre și divine și în parte și despre lucrurile omenești din lumea aceasta, întrucât pot fi de mare ajutor și folos pentru știința sacră. Doară preoții sunt dascălii și directorii poporului creștin. Ori Sinodiu Apollinar zicea: *Medici parum docti occidunt*. Mai rău e de un preot ignorant, care ar putea ucide sufletele, cu învățături false, cu sfaturi rele... cu atât mai vartos că bunii credincioși își pun toată încrederea în preotul păstor sufletesc... Când Dzeu ridică pe cineva la preoție, îl face părtaş și depozitar alor trei mari perfecțiuni dzești ale sale, cari sunt: *Adevărul*, făcându-l

lumina lumii, *dreptatea*, numindu-l tâlcuitorul legii sale cerești, *milostivirea*, încredințându-i împărțirea darurilor sale și a preasfintelor sale taine. — Dar un preot ignorant face o mare injurie lui Dzeu, și cât este întru sine zădărnicește și distruge planurile iubitoare ale lui Dzeu.

Cl. Frațiiile Voastre aveți această înaltă și măreață chiemare de a forma și plămădi mintea și inima viitorilor preoți, a le forma caracterul lor de spirit eclesiastic, pentru ca la timpul său să fie preoți, adevărați misionarii Evangheliei, continuatorii operei lui Isus Hristos, împărțitorii grației sale, a sacramentelor sale, cum scria Leon al XIII către clerul din Franța, în Enciclica mai sus pomenită. *Bunătate și învățătura și cunoștința mă învată*, așa cere dela Dzeu împăratul proroc David în psalm 118. Aceste le propuneți și Frațiiile Voastre clericilor seminariali: *Bunătate și sfințenia vieții, bonitatem; apoi disciplină* adevărată de a păzi bine datorințele și regulile statului propriu, iar în locul *al treilea știința*, pentru că Dzeu este: *Dominus scientiarum et omne datum optimum desursum est; Bonitatem et disciplinam et scientiam doce me*. Psalm 118.

Aceste am socotit să le permit cu prilejul introducerii oficiale la slujba de Prodirector al acestui Institut, din care au ieșit atâția preoți harnici, zeloși și disciplinați, cu cari s'au fălit Arhieriei de pe vremuri ai acestei epării de Dzeu binecuvântate. Avut-am și eu o fericire să fac parte, din acest ilustru și luminat corp profesoral, — începând din anul 1902 — până în 1915 în care timp m'am strădui după slabele mele puteri să torn în sufletul clericilor tot ce am știut eu mai bun, și m'am năzuit cu deadinsul să fac și din parte-mi tot posibilul ca să fie preoți după inima dulcelui Mântuitor. Dela catedră apoi am trecut la viața pastorală, unde în curs de aproape 7 ani am câștigat o bună experiență și practică întru aplicarea celor propovăduite de pe catedră... Ieșind în viața pastorală am experiat, că unor laturi practice ar fi bine să li-se dea o atenție mai mare în cei 4 ani de studii, ce se fac în institutul nostru.

După o experiență destul de însemnată în viața practică pastorală, și la oraș și la sat, întorcându-mă iarăși în gremiul diecezan am avut mai multe ocazii, de a-mi desfășura vederile mele practice, propunând aplicarea lor în acest institut, din cari unele s'au și realizat.

Încredințat acum din partea Preasfințitului Domn Episcop diecezan cu această slujbă de conducător al Academiei de Teologie, vin în mijlocul Cl. Frațiilor Voastre cu toată dragostea sufletului meu, rugându-vă cu frățească dragoste ca toți să mun-

cim cu zel, fiecare în sfera sa de activitate, întru atingerea desăvârșită a marelui și sfântului scop ce-l are acest institut, amăsurat intențiunii marelui Dumnezeu și Mântuitor al sufletelor noastre și conform pozițiilor exprese ale sfintei Biserici. În cele de mai sus am schițat în fugă aceste mari și sfinte intențiuni, nu pentru că doară nu le-ați ști ori nu ați fi adânc pătrunși și convingși de ele, ci le-am cuprins în o anumită recapitulare sumară pentru ca să se evidențieze tot mai mult înalta și sfântă chemare ce o avem cu toții de a ne împlini fiecare în modul cel mai conștiincios datorințele legate de slujba fiecăruia.

În nădejdea că întăriți cu grația preabunului și înduratăului Dzeu, vom lucra împreună cu toții în cea mai desăvârșită dragoste și frățescă bunăînțelegere, spre mai marea mărire alui Dzeu, spre binele și înflorirea sfintei Biserici, spre înălțarea prestigiului acestui Institut cultural bisericesc, spre înaintarea și creșterea clericilor acestui institut în învățătura sfințeniei. și aceasta numai înaintea oamenilor cari se ăpresc la aparințe ci și înaintea lui Dzeu, prin o

știință solidă și pietate adevărată, sinceră, cum creștea dulcele Isus cu înțelepciunea și ou vârsta, și cu darul înaintea lui Dzeu și a oamenilor (Luca 2, 52); în aceste nădejdi și dorințe sfinte vă salut, iubiți frați, cu toată dragostea sufletului meu, implorând darul și binecuvântarea lui Dumnezeu asupra noastră a tuturor.

La cuvintele Reveredisimului pro-director răspunde Cl. Dr. Grigoriu Strimbu, mulțumind Ilustrității Sale Domnului Episcop pentru dragostea și grija părintească ce o are față de academie: exprimă bucuria corpului profesoral pentru numirea făcută în persoana Revered. Domn Dr. Victor Bojor canonic, asigură pe Reverend. Domn prodirector ca a ajuns în fruntea unui corp profesoral conștiu de misiunea sublimă ce o are, și care precum în recut așa și în viitor va munci cu aceeași dragoste de cauză, cu același zel și conștiințiozitate.

Literatura bisericii noastre în anul 1928.

A face o dare de seamă despre tot ce a apărut în decursul unui an în câmpul literaturii bisericii noastre nu e lucru ușor. Te împedeci mai întâi de mijloacele de a-ți câștiga tot ce teascurile tipografiilor noastre au dat la lumină în decurs de un an. Tre-când însă peste aceasta pedecă, care, pe lângă toate greutatețile materiale, o delături oare ești competent tu bibliofil umil, a face și o critică obiectivă a acestor manifestări intelectuali Totuși o faci, însă sub o altă înfățișare: celor dornici de carte le dai câteva date bibliografice.

Literatura bisericii noastre, care cu câți-va ani înainte se centraliza mai mult la Blaj, astăzi ia aspectul unei descentralizări pe centrele eparhiilor noastre. Blajul motorul central, stagnează, pe când o rîșcare literară bisericască adie dela Beiuș, Oradea, Gherla și Lugoj.

Repartizând datele bibliografice din anul 1928 pe diferitele terene ale literaturii noastre bisericesti, față de anul trecut se prezintă ceva mai bine. Pe terenul dogmatic apare întregită și cu note noua ediție

din „Teologia dogmatică specială” a I. P. S. Mitr. Dr. Vasile Suciu. E o operă de mare valoare, care poate sta față cu ori și care, din acest domeniu, aparută în literaturile străine. Păr. canonic Dr. V. Bojor, publică conferința filosofică-teologică: „Dumnezeu, Creatorul lumii”. Un studiu dogmatic vast e și „Apărarea Creștinismului prin Unirea Bisericilor”, trad. de Dr. V. Bojor după preotul italo-grec Nicolae Franco. În aceasta carte sunt prețioase spicuirile din diferiți autori români despre urmările desbinării celor două biserici.

Apologetica se îmbogățește cu nouile broșuri *contra Pocăiților* ale Păr. canonic Dr. N. Brânzeu. — cu „Logea strămoșească” de Iuliu Maior, prelucrată după teologia dogmatică a păr. Mitr. Dr. V. Suciu. Scrise într’o limbă, ușoară pentru popor, ele sunt menite să netezească atâtea nedumeriri sufletesti.

Istoria Bisericii universale are „Un rezumat” după opera de mare valoare a directorilor de Seminarii F. Murret și I. Carreyre, făcută de păr. Prof. de Teologie.

Dr. A. Ciplea. Aceasta carte cuprinde epoca întâie a istoriei bisericii universale până la anul 476. Traducătorul ei a îndeplinit o muncă conștientioasă și de folos, căci, — după cum bine accentuiază în prefață — „o sănătoasă literatură bisericească originală trebuie neapărat să aibă la bază traducerea capodoperilor literaturii ecclesiastice streine“.

În istoria bisericii noastre eruditul prelat dela Orade, Dr. I. Radu, ne scoate la lumină din documentele prăfuite ale arhivei diecezane figura marelui arhiepiscop Vasile Erdeli. Broșura „*Episcopul Baron Vasile Erdeli*“ e numai un extras dintr-o lucrare însămnată a autorului despre istoria diezei române unite a Orăzii mari. O lucrare plină de documentare, de un conținut bogat, o caracterizare a evenimentelor mai însemnate în viața bisericii noastre și a Păstorilor—Arhiepiscopilor mari, o aflăm în „*Scoalele din Beiuș*“, de Dr. C. Pavel, apărută din prilejul centenarului liceului din Beiuș.

În materie de pastorală și liturgică nu ni se prezintă ceva deosebit. Apare însă vol. II și III din folositorul „*Manual de cateheze practice*“, prelucrate de Părintele canonic Dr. V. Bojor. Valoarea acestui manual am arătat-o într'un număr din anul trecut al Curierului Creștin. Sunt de remarcate aci broșurile Păr. prof. Iuliu Maior: „*Taina spovedaniei*“ cu îndemnuri curate sulatești despre aceasta taină, și „*Tălmăcirea Apostolilor*“, textul tălmăcit într-o limbă ușoară întretăsută cu atâtea pilde din viața sf. Apostoli și împreună cu învățăturile de suflet mântuitoare.

Modeste și fără sgomot apar pe terenul predicii cărțile de multă învățătură, cari stărnesc atâtea credință și dragoste intensivă față de Dumnezeu și Preacurata: „*Știința mântuirii de veci*“ a Il. Sale Dr. O. Domide, și „*Predici Mariane*“ de Păr. Leon I. Manu. Apar strînse într-o broșură și faimoasele „*Cuvântări*“ parlamentare în chestia proiectului pentru regimul cultelor, ale P. S. Sale Dr. Iuliu Hossu.

O desăvârșire creștinească ne-o pregătesc volumele traducerii: „*Scoala iubirii lui Iesus Hristos*“ de Alfons Maria de Liqouri (trad. de Dr. D. Kiss), și „*Creștinul activ*“ de Gabriel Palan trad. de N. Fântânanu. Despre aceasta din urmă carte cetim în re-

vista Observatorul dela Beiuș Nr. 9 din 1928, următoarele aprecieri: „Creștinul activ e menit să fie ca partea a cincea a cărții lui Toma a Kempis, unde sufletul, continuând a se regăsi, a cerceta, a se îndrepta către fericirea veșnică, să fie ajutat pentru a trăi în sgomotul și praful unei societăți unde se fac vizite, unde se votează, unde se cetesc jurnale, unde se fac manifestări, unde fiecare are o meserie“.

Se fac în acest an câteva încercări și în agiografie, dar nu prea reușite. „*Viața sf. Vasile cel mare*“, apărută la Beiuș, e slabă ca limbă și conținut. „*Flori din grădina raiului*“ de Septimiu Popa cuprinde viața câtorva sfinți mai însemnate și cunoscute. „*Acatistul sf. Terezei Lisiozanei*“, întocmit de un român evlavios cu binecuvântare I. P. S. Sale V. Frențiu, pe lângă odele în cinstea Sfintei ne redă viața și minunile ei. Se prezintă binișor „*Viața sf. Varvara*“ de Dr. Georga Fireza.

Cărți noi de rugăciuni nu apar decât se editează din nou cele vechi.

Un teren puțin exploatat e cel al muzicii și cântării bisericești românești. Despre „*Cântările bisericești*“ pe cele opt versuri ale bisericii orientale prescrise pentru dieceza gr. cat. de Oradea partea I. Vecernia, de Mihai Silaghi.—Sălăgeanul, păr. Dr. Tăutu, un priceput al muzicii bisericești, în Vestitorul anul 1928 Nr. 22, face următoarele observări: „Sunt glasurile fundamentale grecești dar stălcite, prelungite, amplificate prin fel de fel de figuri, înfloriri și repețiri de noime, lucru săvârșit de cantori analfabeți în ale muzicii bizantine, necunoscători ai origini și dezvoltării muzicii noastre românești“. Se așteaptă dar crearea unei noi muzici și cântări bisericești specific românească, cea actuală e mai mult un amestec rusesc, sârbesc. etc.

În calendaristică, atâtea calendare de diferit conținut „*Calendarul dela Blaj*“ cu ediția pentru popor și preoți remarcă în fiecare an tot mai multă trecere. La Cluj apare Calendarul Femeii creștine, edat de Reuniunea femeilor creștine gr. cat.

Remarcăm un început de literatură ușoară beletristică în spirit creștinesc cu romanul „*Legea minții*“ de Ion Agârbiceanu, lupta minții: contra trupului, — un

început de roman „*Dureri și bucurii*” al păr. Săbin Truța și „*Mesia*”, dramă religioasă în 6 acte de A. Cosmă, întâișând întreaga copilăria lui Isus.

Sfârșim cu ziaristica noastră de tot neînsemnată. Pe lângă periodicele eparhiale: „*Curierul Creștin*”, dela Gherla, „*Vestitorul*” dela Oradea, „*Sionul Românesc*” dela Lugoj, ziarele *Unirea* și *Unirea popului* se bucură de un mic tiraj. Nici odată n'a fost biserica noastră „mai subtil învăluită” — vorba păr. G. Galaction, — și mai primejdios amenințată de dușmani decât în zilele noastre. Acestor dușmani și atacurile lor nu vom putea rezista decât având o ziaristică bine sprijinită și organizată. Apasă greu asupra noastră îndemnul sf. Ap. Pavel: «păzește cetirea și mângăierea și învățătura», Tim. IV. 15.

Cu toate greutatele materiali se prezintă foarte bine revistele „*Cuvântul Adevărului*”, dela Mănăstirea Bixad, „*Păstorul sufletească*”, dela Șimleu și „*Obsevatorul*” dela Beiuș, care îmbrățișează atâtea probleme de pastorală, pedagogie, propagandă și socialism creștin

E scurtă reprivirea asupra anului literar trecut din biserica noastră, dar am făcut-o cu mângăierea, că față de anii precedenți un paș înainte s'a făcut. Să nu stăm „bleșați” în fața unor învinuiri ca ale păr. Meteș din revista Societatea de mâine, din Decembrie 1928, că literatura noastră bisericească e în decadență și că teologii noștrii din înalte facultăți muncesc atât de puțin, nu, căci o primăvară literară în literatura noastră bisericească se simte.

preot *Gavril Bichigean*.

Din ale presei actuale — romanul).

Mic și mare, tânăr și bătrân, învățat și neînvățat, oricine ar fi, își satisface necesitățile hranei sufletești — mai mult decât din oricare alt izvor — sorbind caracterele negre precipitate pe hârtia albă de cătră mașinele de tipografie.

Zilnic ni se întinde masă bogată de cătră rotativele unuroase din atelierele îmbăcșite de oxid de plumb. Bucătarii cari ne pregătesc această masă, în majoritate sunt amici cu puterea întunecului, sau sunt salahorii ce și-au dat în chirie sufletele întreprinderilor negustorești ale organelor de publicitate, cari azi, cele mai multe, sunt manevrate de frații lui Iuda, colaboratori în opera lui Satan. Presa este rădăcina care alimentează marele arbor al omenirii întregi cu sucii stors din inima „apostolului de condei” pe hârtia ce fiecare din noi — mai mult sau mai puțin — ne purtăm ochii înghițând, pe găfăite idei, imagini și scene fără număr din marele labirint al vieții reale, sau al celei închipuite. O mare parte, din presa de astăzi este o molimă ucigă-

toare, împrăștiată de „meseriașii condeiului” în lung și'n lat, ca să se infecteze întreaga lume.

De ce nu ne deschidem ochii și să ținem scut în fața piraților ce își moaie condeiele în venin și le asvârle în sufletele noastre? De ce nu reacționăm ofensivei ce împrășcă înjurii, batjocuri și hulă începând cu D-zeu și cu toate cele sfinte ale sale, până la ultimele obiceiuri și datini bune creștinești lăsate din străbuni? De ce primim teoriile himere de pseudocultură importate de ahasverii și vașabonzii internaționali pulverizați pe rotogolul pământului?

Omule, tu care trebuie să-ți adăpi sufletul tău în izvorul vieții, tu care trebuie să-ți nutrești sufletul tău din roadele ogorului lui Hristos, tu care trebuie să-ți acomodezi viața Cuvântului divin și să ții cu sfântenie, în sufletul tău făclia aprinsă pentru legea ta; ce ai să cauți lumină în principiul întunecului, adevăr la tatăl minciunii și viață în ghiarele morții? Ce avem noi de căutat prin hârtiile murdărite cu lepră atât de infecțioasă pentru sufletele noastre, cari zilnic izbucnesc, ca dintr'un vulcan, din mașinile infernale ale presei streine de spiritul creștinesc?

*) Fragment dintr'o conferință ținută în a II-a sedință festivă a societății de lectură „Alexi Șincai” în ziua de 24 Ian. 1929; cu câteva omiteri de caracter particular și unele adaosuri potrivite la chestiune.

Iată o interesantă statistică publicată în ziarul „Universul“ din 28 Ian. 1929 despre tirajul din Franța: „In anul 1927 s'au tipărit 1349 romane, 228 poezii, 364 teatre 1028 juridice, 874 medicale, 1524 artistice și științifice, 259 istorice, 102 eclesiastice“ Cam în aceasta proporție este și felul cărților ce se tipăresc și la noi; rezultând de aci o majoritate zdrobitoare a presei rele sau cel puțin să-i zic de prisos, față de presa bună și necesară. În literatura de orice gen, se scrie numai frivolitate și senzualism și numai acestea sunt căutate și citite cu deciliu și patimă. Asemenea pe scenele teatrelor noastre se joacă numai piese ce provoacă imoralitate, corupție și desfrân. Până și în „Teatrul Național“ cea mai falnică instituție de educație artistică și morală a noastră, au pătruns adoratorii cultului Venerei și ai lui Epicur. Din acest motiv a fost dat înu de mult Ministerul Instrucției următoarea circulară: „Deorece, de câțeva vreme, Teatrul Național din București, reprezintă piese, cari nesocotind elementul moralizator al literaturii dramatice, sunt dimpotrivă o școală de perversitate a sufletului tineretului, ministerul a decis să interzică elevilor și elevelor de curs secundar frecventarea reprezentațiilor acestui teatru“. La acestea Ministerul Artelor răspunde Ministerului Instrucției, că „regretă faptul, care trebuia să rămână un act confidențial a fost dat publicității în mod ostentativ, provocând discuții alarmante, menite să arunce discredit asupra unei instituții de stat“. (Universul din 31 Ian. 1929). Va să zică, o astfel de *crimă morală* trebuia dosită sub diferite considerente și nu infertă și condamnată cum merita. Contra acestei ruini morale, produse în nația noastră românească de către „pirajii condeiiului“, vreau să spun câteva cuvinte.

De data aceasta unele mici referințe la „lectura — așa zisă — distractivă“. Inșă ca un neîncununat pe Parnas; mi-e frică să-mi ridic prea tare glasul împotriva celor ce au de-a face „în Olymp numai cu zeii“ ca să nu mă aleg cu o ploaie de săgeți pe cari prin mulțimea lor n'ași fi în stare să le înving; de aceia îmi iau câțiva tovarăși și împreună vom da ofensiva. Cu *Dem C. Ollannescu* zic:

Ca să fie bună o carte, nu-i destul să fie scrisă

Oriși cum de orișicine. În materia închisă
Între cele două scoarțe, negreșit că nu-i
destul

Să găsești că: „din pruncie X de viață
e sătul,

„Că, robit de doi ochi galeși, domnul
Z de dor se perde,

„Una după lux aleargă, alta după frunza
verde,

„Pesimism, nevropatie, decadență“...
mai știu eu;

Toate spuse într'o limbă, doar s'o ierte
Dumnezeu!

Dar aud: „așa-i curentul, sunt probleme
sociale,

„Studii sufletești!“... se poate, studii însă
triviale,

Analise vagi și sterpe fără de nici un
înțeles,

Putregai ascuns în trupul ciopârțit și dat
cu dres!

„Noi am rupt tradițiunea teoriei doctrinare“
— Se mai zice — „școala nouă îngră-
diri și dogme n'are,

„Liberă'n discuțiune cași'n cercetarea ei
„Luptă azi cu forțe nouă pentru un nou
strat de idei!“

Prea'ndrăsneață e'ngâmfarea! Aste nouă
învățăminte,

N'au eșit din capul vostru, plin de
zgomot de cuvinte;

Din plămada-vă de creeri nu mai
scoate-ți voi nimic,

Decât proaste imitații după vr'un
strein tipic!

Ca să nu mă pierd în vastul câmp al literaturii, voi face câteva priviri împreună cu scriitorul rus *G. Petrov* asupra romanului, căci se citește tare cu foc acest gen terar de multă lume, mai ales de acea care n'au altă treabă. Recunosc că este un lucru foarte bun și plăcut a citi romane *bune*, cari, din păcate, se află foarte rari, iar în limba românească *aproape nu sunt*, Asemenea constat. că un lucru foarte rău este a citi romane. Reproduc din conversația unei domnișoare cu un poet scriitor de romane¹⁾. Între altele, în discuție, dom-

¹⁾ G. Petrov, Pe urmele lui Hristos, tr. de I. Mihălescu. Ed. Casa școlărilor pag. 45.

nișoara zice: „Orice roman din orice limbă iai pretutindeni vezi numai omor, omor și iar omor. Cutare s'a amoretat, cutare s'a dezamoretat, cutare a fost trădat. Au trecut mii de ani, s'au schimbat sute de generații, s'au stabilit alte ordine de lucruri și alte moduri de a trăi, iar romancierii calcă mereu într'un loc, rumegă mereu aceeași temă, ne cântă mereu de dragoste.

Se poate oare, ca în afară de dragostea dintre bărbat și femeie, afară de amor, flirt și adulter, să nu mai fie alte fenomene interesante, alte chestiuni vitale, alte teme profunde și demne? Toate acestea vravuri de romane și povești nu sunt, decât o atâțare a nervilor, o silință neiertată de a intra în gusturile josnice ale cititorului. Talentul scriitorului în loc să se urce pe catedră și să se facă dascălul iscusit al poporului, el aleargă în bălci și conștient, sau inconștient, joacă acolo în fața mulțimei rolul înjositor de lacheu. Intocmai ca sclavul din vechime, el scarpină tălpile stăpânului său, tălpile cetitorului și se silște, să placă instinctelor josnice ale acestuia.

Instinctul, care aruncă pe bărbat și pe femeie, unul în brațele celuilalt, dela sine e destul de puternic. E mult mai bine, deci, să-l trecem sub tăcere, decât să-l trâmbițăm mereu. Când fiara ascunsă în om își arată neconținut colții, nu trebuie s'o mai atățăm.

Mă ierți, domnișoară, întrerupse poetul, D-voastră sunteți prea aspră cu noi, sărmanii romancieri.

Noi, și de suntem vinovați, dar nu tocmai așa de tare, și în tot cazul merităm indulgență. Aceasta este reproducerea fidelă a vieții și scriitorul, romancierul, mai mult sau mai puțin, talentat, zugrăvește în opera sa aceea, ce el vede împrejurul său.

El își scoate materialul său de construcție din viață și, desigur, nu poate fi responsabil de vinovăția realității. În aceasta privință trebuie să cerem socoteală vieții, iar nu scriitorului, și pe romancier să-l judecăm numai în ceea ce se atinge de prelucrarea artistică, sau neartistică a subiectului ales.

Eu nu pot împărtăși deloc ideile D-voastre, răspunse domnișoara. Mai întâi, viața nu-i o nesfârșită groapă de gunoaie, și scriitorul

nu-i un strângător de cârpe vechi, merit să arunce în sacul său tot ce-i iese înainte. Talentul și geniul sunt călăuza și conducătorii masselor. Scriitorul trebuie să creadă, să cultive gustul mulțimei, și de aceea trebuie să aibă mai întâi el gust, să-și prețucreze cu multă grijă materialul.

Pe paletă se află o mulțime de culori; cu toate acestea pictorul nu ia care se întâmplă; cu atât mai vârtos nu va picta cu o singură culoare și nu va zugrăvi variante nesfârșite la unul și același subiect. Aceasta se întâmplă și în viață. Scriitorului atent și priceput, viața îi procură o variație nesfârșită de teme, tipuri, subiecte, cerințe și împrejurări.

De ce atunci, vă repet încă odată, romancierii se învârt mereu în jurul unei singure teme, zugrăvesc neconținut o singură patimă omenească; și pentru ce se înfățișează ea în așa colorit, încât pentru gustul nealterat este cu totul respingătoare? Faptul, că majoritatea scrierilor de genul acesta, unele chiar artistice, începând cu „Asinul de aur” a lui Apulie, continuând cu „Decameronul” lui Boccaccio și terminând cu paginile strălucite din punct de vedere artistic din Maupasant, (la noi, Românii o întregă pleiadă, până și mult apreciatul L. Rebreanu²⁾) scriu scrieri, cari nu se pot da spre citire copiilor și tinerilor nevinovați, pentru a nu le, întina mintea și inima. Este o ofență pentru artă, o înjosire pentru talent. Fiecare talent este o schinteie căzută pe pământ din locul ceresc. Lumina și căldura ei sunt deopotrivă trebuitoare pentru toți, fie tineri, fie bătrâni. Literatura artistică este templul sacru al poetului, ale cărui uși trebuie să fie deschise și pentru omul matur, care a cercat viața, ca-și pentru fecioara tânără și nevinovată, care nu cunoaște încă noroiul vieții; în acest templu toți trebuie să-și împropăteze spiritul, aprovizionându-se cu impresiuni noi și luminate. Dacă, însă, pe porticul unui astfel de templu, la intrarea lui, stă inscripția: „Pentru copii și tinerii nevinovați intrarea este oprită”; atunci am tot dreptul să spun: „Va să zică acesta nu-i templul poeziei, iar dacă-i templul poeziei acesta, atunci a fost profanat de o mână sacrilegă a cuiva, pe altarul dintr'insul, în loc de tă-

²⁾ Observația autorului.

măie mirositoare, fumegă urit un său puturos. În sufletul fiecăruia din noi este destul noroi. Dacă te pogori acolo la fund și tulburi necurăția, atunci nici tu singur nu vei fi în stare să deosebești ce-i curat de ce-i necurat. Acelaș lucru se poate zice și despre literatură. La fundul gropii, unde se scurge noroiul de tot felul al vieții omenești, e greu de înotat. Aceasta o știe toată lumea și pentru un scriitor talentat, nu-i un merit mare dacă el va arunca acest noroi încă odată înaintea cititorului, îl va da pe cititor cu nasul acolo, sau îl va îmbrânci chiar în vârtoarea aceluși noroi, cu capul în jos. În fiecare din noi se găsește destul noroi și eu prefer ca scriitorul, prin cuvântul său iscusit, să mă ajute a deveni mai curat și a uita cât mai repede noroiul de mai înainte.

La chestiunea romanului ce să mai zic deși neanalizată chestiunea din toate punctele de vedere, totuși pentru cei ce vreau a înțelege, este de ajuns; iar pentru cel nedumerit, oricâte aș mai spune, ar fi de prisos; oricâte i-ași mai cânta, nu-l satisface decât cântecul său favorit.

Ultimul cuvânt îl mai spun pentru „povestitorii de meserie“. pentru „bufonii salariați ai poporului“ cari povestesc istorii fantastice pentru a întreține curiozitatea leneșilor ca să n'adoarmă; pentru aceștia spun cuvintele lui Giovanni Papini: «Voiu merge să strâng zdrențe pe drumuri cu un coș la spinare. Voiu merge la ușile bisericilor și cafenelelor să cer un gologan de pomană; voiu deveni păzitor de latrine publice; voiu juca un urs prin târgurile de țară și dacă nu-mi mai rămâne nici o ieșire, mă voi face scriitor la un avocat. Dar e o meserie pe care nu voiu face-o niciodată, chiar dacă m'ar sile cu pistoalele la gât.

Aceia a scriitorului măscăriciu, a scriitorului care scrie ca să distreze lumea, ca să scurteze vremea plictisiților și vagabonzilor, ticăloșul meșteșug al omului, care dintr'un lanuarie într'altul născocoște istorii, fabrică intrigă, caută aventuri, reîmprospetează amintiri, înșiră romane, improvizează nuvele și pune pe picioare comedii, ca să se facă să rădă sau să lăcrămeze pe acei cari-l plătesc și-i bat din mâini!».

V. Chindriș stud. teolog,

Știința mântuirii de vecii.

Care dintre frații preoți a avut parte să fie de față la exercițiile spirituale pentru preoți, în vara anului trecut, a trebuit să simțiască ca și mine: că sa întors mai îndreptat și mai întărit la casa sa.

În spețial, noi preoții din vicariatul Rodnei și alte patru protoconate, am fost fericiți: că lepădând toată grija cea lumească și participând la aceste excreții din luna Iulie a. tr. în orașul Bistrița, unde Il Sa Dr. O. Dömide ni-a ținut captivată mintea și sufletul, ca un Chrisostom adevărat. timp de 4 zile, cât ne venia să strigăm ca sf. Petru, când a văzut o parte din mărirea lui D-zeu la schimbarea Lui la față: „bine este nouă aici“. . . nu ne vine să plecăm de aici, că am auzit, și am gustat din apa vie a darului lui D-zeu după care însătam.

Am luat totdeauna cu plăcere parte, de câte ori s'au ținut astfel de exerciții, am cętit multe în multe limbi câte le știu, dar când îți vorbește cineva cu graiul viu, altă impresiune îți face, și altcum îți mișcă sufletul și te trezește din letargia

Toți — cred — că ne-am întors mai restaurați și mai edificați în și pentru Dl Hristos și sf. noastră vocațiune: **gubernarea sufletelor**. Numai cel ce meditează de ajuns și își examinează starea sa dinainte ca cea

de după sf. exerciții, poate simți și zice: „sunt alt om, alius egredior“, ies altul din arena unde am dat ca sufletul să se lupte contra trupului.

Sublimă este meditațiunea, dar mai sublim efectul, rodul ei.

Bine și salutar ar fi când am putea avea buni conferențieri și exerciții barem de 2 ori la an, chiar în interesul restaurării noastre sufletesti; noi preoții în cura animarum avem mai mult lipsă de un conducător, care cu graiul viu să-ne strige cuvintele D-lui: **îndrăzniți, eu sunt cu voi!!!** Dacă nu se va arăta din când în când câte o rază a unui far pus spre a îndrepta corabia la locul de scăpare, se va cufunda cu toți pasagerii.

O pâne zilnică ni s'a dat nouă prin tipărirea unei cărți sub nimerita denumire: „**Știința mântuirii de veci**“, care cuprinde 20 meditațiuni a ilustrului conferențiar, tipărite cum aud în 5000 exemplare la tipog. semin. Blaj. Am și eu un exemplar, donațiunea Il Sale; îl citesc zilnic și aflu în el alături și pâne zilnică și o povățuire spre mai mult bine și zel preoțesc. O recomand sincer fiecărui frate preot, și să nu lipsească, din casa și biblioteca preotului aceasta medicină întăritoare.

Pamfilu Grapini
paroh protp. arhidiacon.

*) Giovanni Papini „Un om sfârșit“ tr. de Gh. Călinescu, Cultura Națională, București, 1923. pag. 210.

Diverse.

Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Iuliu a plecat în 6 l. c., la București, participând la desbaterile Senatului și pentru aranjarea mai multor chestii curente de ale Eparhiei. Din Capitală Prea Sfinția Sa s'a reîntors la Reședință în 12 Martie a. c.

P. S. S. al Lugojului în Gherla. Prea Sfinția Sa Părintele Episcop, Dr. Alexandru Nicolescu al Lugojului a fost în 22 l. c., oaspele Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop Iuliu, petrecând în Gherla până în 23 l. c. dimineața, când a plecat la reședința Sa.

Prea Sfințitul Alexandru a venit la Gherla dela Cluj, unde a ținut timp de 4 zile Exerciții spirituale pentru tinerii universitari și o conferință pentru inteligenți în cadrele seriei de conferințe aranjate de Reuniunea Femeilor „Sfânta Maria“.

În cursul petrecerii Sale în Gherla, Prea Sfințitul Alexandru a fost salutat de întreg Veneratul Capitlu Catedral din Gherla, în reședința episcopală.

Conferințe.

În seria conferințelor din anul acesta ale „Extensiunii universitare“, pentru a doua oră, orașul Gherla a avut onoarea a asculta pe Domnul profesor universitar V. Barbat.

În ziua de 24 Febr. a. c. Dl Prof. V. Barbat a vorbit (în sala de gimnastică a liceului „Petru Maior“) despre activitatea omenească; arătând felul, cum se desfășoară această activitate în diferite timpuri și locuri și de cătră diferite popoare. A arătat, cum înmulțirea populației dă naștere la noi aptitudini de a lupta pentru existență, înfrângând nevoile provenite din insuficiența spațiului.

Astfel se ajunge la cultivarea mai rațională a pământului, la perfecționarea instrumentelor și inventarea de noi mașini.

Ca să fie efectivă activitatea sufletească în arte și literatură, deasemenea se recere ca să aibă o valoare pe un teren cât mai întins; deaceia trăiesc și se apreciază numai geniile și oamenii mari, iar cei de rând se pierd în umbra acestora.

Dl Conferențiar vorbește în special despre țara noastră, arătând, cum la noi încă nu se apreciază adevăratele bogății și valori, pe cari streinii, însă ni le exploatează în deficitul nostru.

Dl Profesor își expune conferința foarte atractiv și plăcut, făcând publicul — în special tineretul — să zâmbiască adesea la glumele potrivite, precum și la exemplele atât de cu înțeles prin cari își justifică Dl Profesor atât de intuitiv lucrurile teoretice și abstracte, cari le susținea în conferință.

*

În ziua de 10 l. c. a avut loc în sala de gimnastică a liceului din localitate. conferința inimosului și neobositului fiu al Bisericii unite, distinsul avocat d. dr. Valeriu Pop din Cluj. Domnia Sa a descins în mijlocul nostru în calitate de președinte al „Asociației Generale a Românilor Uniți“. Pentru a ilustra „Necesitatea ideii religioase în viața individului, a familiei și statului“, conferențiarul citează două mari evenimente ale istoriei contemporane: unul în Occident, marea revoluție franceză și altul în Orient, uriașa și nenorocita răsccoală Rusă.

În lăcașul — în care ieri pentru o clipă, sălbatică exaltare a prigonitorilor a introdus o goliciune — astăzi, alături de cucernicile rugăciuni ale credincioșilor statornici și de sincera căință a celor răzvrățiți, se înalță spre tronul cerescului Tată, fumul de tămâie.

Ostenit de năvalnica izbucnire a patimilor nezăgăzuit, Omul, și-a dat seama că sfidând șoaptele conștiinței și cerințele sufletului — s'a nedreptățit pe sine însuși.

Au conces că Libertatea fără Ordine și Ordinea scoasă de sub auspiciile Moralei creștine e cu neputință. Morala lor laică, compilație indigestă, cu prisosință s'a dovedit infructuoasă.

De aberațiile anarhiceii Rusii ce om cu judecata sănătoasă. nu se îngrozește? Totuși, rătăcirile colosului Rus, nici un om cum-pănit nu se îndoiește, că nu vor dăinui multă vreme. Din ruinele de azi, prin biserică se va putea reclădi statul Rusesc.

Dar vitalitatea Bisericii o arată mai lămurit un alt mare eveniment: împăcarea Quirinului cu Vaticanul.

Pseudo-savanții, cărturarii de suprafață și toți păcătoșii de rea credință, cari nădăduiau că vor putea îngenunchea, ba mai mult! că le va sta în putință să prăbușească ființa Bisericii. alungând credința, balsam alinător, din inimile credincioșilor prin bizarele și variatele lor sisteme filosofice, și-au găsit în această împăcare o neașteptată muștrare.

Această întâmplare mare, nu va putea, chiar pentru mărirea ei, rămânea fără răsunset.

Intr'un viitor apropiat urmând pilda Italiei alte țări, și alte state, vor reîntegra religia în vechea ei menire de unică călăuză. Studiul religiei va reintra în școală, crucea, stindardul creștinătății, în incintele tuturor forurilor de justiție; codicele canonic va fi pus, din nou, la temelia dreptului civil.

Cateclismul mondial a răscolit patimi domolite, a împintinat instincte adormite și a sgruncinat în mod simțitor moralitatea societății. Animalului din om i s'au făcut concesii, cătușile murale au fost, dacă nu sfărmate — cine nu vede — mult slăbite.

Refacerea spirituală a individului și prin el cimentarea morală a familiei și a Statului, aiurea și la noi, e chemarea Bisericii.

La noi această ridicare a nivelului moral prin reîn-căunarea preceptelor evangelice, cade în sarcina Bisericii Unite, a acelei Biserici, care vreme de două veacuri și mai bine a alimentat focul sacru al ideii naționale în Ardealul cutropit de străini hrăpăreți.

Biserica Unită ne-a salvat existența etnică, ne-a ferit de maghiarizare punând stavilă întetitelor străduințe de calvinizare — ale Ungurilor și de luteranizare ale Sașilor, supusele lor sluji — România Mare, îi dătoarește mulțumiri Bisericii Unite pentru faptul că vrednica ei fiică, Transilvania, nu s'a instrăinat lepădându-și în mâinile ademenitorilor portul și uitându-și în îndelungata robie, limba străbună. Tot sub egida generoasă a Bisericii Unite vitregita Transilvanie a adus și ea un însemnat aport la propășirea culturală a Poporului Românesc.

A(sociațiunea) G(enerală) a R(omânilor) U(niți), înjghebată cu scopul de a oferi mână de ajutor arhieriei uniți prin strângerea rândurilor laicilor împrejurul lor, a celor investiți cu marea și greaua misiune a primenirii morale; primește în sânul ei pe orice român unit, indiferent de aderețele lui politice indiferent de clasă socială, de sex ori de vârstă A. G. R. U.-ul nu intenționează să-și iroșească forțele într'o stearpă și condamnabilă luptă fratricidă. Agrul, terenul de luptă, e atât de invadat de buruienile crescute din sămânța războiului, încât nu va permite pașnicilor și sârguincioșilor lucrători să se transforme în războinici semeți și arțăgoși.

Protagonistii A. G. R. U.-ului pleacă la drum animați de dorința vie de a indritui, la suprema judecată, biserica unită, să răspundă parafrazând cuvintele Mântuitorului: Eu, Biserica Unită, sunt *calea, adevărul și viața Neamului Românesc*.

Oratorul a fost viu și frenetic aplaudat de publicul indesuit în sala de gimnastică a liceului.

Au apărut! **CUVÂNTARILE**

Prea Sfinției Sale

Dr. Iuliu Hossu

episcopul Gherlei.

rostită în ședințele Senatului
la 22 Martie 1928 în discu-
ția generală, și la 30 Martie
1928 în discuția pe articole
asupra Legii Cultelor.

Prețul 20 lei.

Se pot comanda la *Librăria
Diecezenă în Gherla.*

LA LIBRĂRIA DIECEZANĂ, Gherla

se află de vânzare

**Teologia Dogmatică volumul I. și volu-
mul II. de I. P. S. Sa**

Dr. Vasile Suciu.

Prețul **unui volum** 250 Lei, plus
porto postal, și Teologia Dogmatică Spe-
cială vol. I. Prețul 300 L plus porto
și volumul II. Prețul 360 Lei.

Asortiment bogat de tot felul de
rechizite cancelariale necesare pentru
Oficiile protopopești și parohiale.

Protocol exhibitor, legat în pânză
280 Lei,

Matricula Botezaților, Cununaților,

Morților, legată în pânză 280 Lei.

Protocol pentru *Rațiuni* 280 Lei.

Protocol pentru *Liturghii, predici,*
carte postală, protocol de ședințe 180 L.

Tot felul de tipărituri — extra-
se matriculare, informațiuni periodice,
diplome pentru cantori, coale pentru
rațiuni, statul activ și pasiv etc. —
toate în ediție nouă; hârtie fină, cer-
neală, penițe, creioane, tamponuri, etc.
în preț redus și calitatea cea mai bună.

Furnizăm sigile și stampile pentru
Oficii! Toate comenzile se execută
prompt și cu reînțoarcerea postei.

BIBLIOTECA DIN GHERLA.

SERIA I. PENTRU INTELECTUALI.

- Nr. 1. *Apararea Creștinismului prin Unirea Bisericilor*, studiu dogmatic, canonic, istoric, social, de actualitate, cu un Supliment: Porniri și mișcări de Unire cu Biserica Romei, din zilele noastre, mai ales la Români... 378 pagini, — format 8-o, prețul 140 Lei.
- Nr. 2. *Dumnezeu, Creatorul lumii*, conferință filosofico-teologică, 62 pagini, prețul 15 Lei.

SERIA II. PENTRU POPOR.

- Nr. 1. *Adevărata Biserică a Domnului Nostru Isus Hristos*. Partea I. Ce este Biserica adevărată. Unitatea și vechimea ei. Cum s'au despărțit de Biserică Grecii și Protestanții. Ediția II. 108 pag., prețul 12 Lei.
- Nr. 2. *Datorințele creștinești ale bărbaților*. Bărbatul Cap de familie, soț de căsătorie, părinte sau tată, 62 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 3. *Învățătura creștinească pentru femei*. Să se ferească de păcatele limbii, să nu se mânie; să-și împlinească datorințele ca soții de căsătorie și ca mame. Ediția II. 48 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 4. *Învățături pentru tinerii feciori*. Lupta împotriva diavolului, împotriva lumii, împotriva trupului. Cinstirea părinților, aducerea aminte de moarte, numărul păcatelor, 36 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 5. *Învățături creștinești pentru fetele fecioare*. Curățenia — virtute înaltă. Vrajmașii curățeniei, lupta împotriva vrăjmașilor acestora, 40 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 6. **Sub tipar:** *Adevărata Biserică a Domnului Nostru Isus Hristos*. Partea II. Biserica adevărată trebuie să fie: Una, Sfântă, Catolică și Apostolică. Singură Biserica Romei celei vechi are toate aceste semne ale adevăratei Biserici. Bisericile ortodoxe, protestante și Pocăiții nu întrunesc semnele adevăratei Biserici.

• SERIA III. PENTRU PREOȚII-PĂSTORI SUFLETEȘTI.

- Nr. 1. *Manual de Cateheze practice*, pentru învățământul Religiei în clasele I și II din școala primară. Vol. I. Lecții metodice (18 lecții) pentru trimestrul I al anului școlar, 176 pagini în 8-o, prețul 50 Lei.
- Nr. 2. *Manual de Cateheze practice etc.* Vol. II. pentru trimestrul II (27 lecții practice) 184 pagini, prețul 60 Lei.
- Nr. 3. *Manual de Cateheze practice etc.* Vol. III pentru trimestrul III (15 lecții practice) 120 pagini, prețul 40 Lei.

Toate aceste cărți și broșuri — publicate de canonicul Dr. VICTOR BOJOR, se pot comanda dela Librăria diecezană Gherla, județul Someș.

Cel ce comandă deodată toți numerii din toate trei seriile, trimițând cu mandat poștal suma de **360 Lei**, va primi cărțile — scutite de porto postal.

La comande separate — de câteva exemplare, să se adaogă și porto postal, la broșurile mici — câte 2 Lei de exemplar, iar la cele mai mari câte 10 Lei.